
INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	1
1. Uitgangspunten en afbakening van de studie	1
2. Opzet van het onderzoek	4
3. Samenvatting	9
4. Opbouw van de studie	9
DEEL I. BEGRIPPENKADER, CONCEPTUEEL KADER EN METHODOLOGIE	11
HOOFDSTUK 1. BEGRIPPENKADER	13
1.1. Wat is beleid?	13
1.2. Wat is ouderenbeleid?	15
1.2.1 Algemene omschrijving	15
1.2.2 De zorgverlening als onderdeel van een ouderenbeleid	17
1.2.3 Het Belgische, respectievelijk Vlaamse ouderenbeleid	18
1.3. Wie is bejaard?	21
1.4. Besluit	23
HOOFDSTUK 2. HET CONCEPTUEEL KADER	25
2.1. Het ontstaan, de ontwikkeling en de crisis van de welvaarts- staat	25
2.2. De meerledige structuur van sociaal beleid, in casu ouderen- beleid	32
2.3. Theoretische verklaringen voor een ouderenbeleid	37
2.3.1 Theoretische verklaringen volgens Guillemard	38
2.3.1.1 Het rationalistisch model	38
2.3.1.2 Het pluralistisch model	40
2.3.1.3 Het organisatiesociologisch model	42
2.3.1.4 Het marxistisch model	42
2.3.1.5 Het machtsmodel	43
2.3.2 Theoretische verklaringen volgens Campbell	44
2.3.2.1 Het cognitieve model	45
2.3.2.2 Het politieke model	45
2.3.2.3 Het artefact model	46
2.3.2.4 Het inertie model	47
2.3.3 Een poging tot synthese	47

II

2.4. Dimensies binnen het ouderenbeleid	49
2.4.1 De rechthebbenden	50
2.4.2 De voorziening	52
2.4.3 De organisatie	54
2.4.4 De financiering	55
2.4.5 De functie of plaats van de voorziening in het geheel	56
2.5. Verschuivingen in waarden en normen	56
2.6. Besluit	60
HOOFDSTUK 3. ONDERZOEKSRONNEN EN METHODOLOGIE	61
3.1. Keuze van de onderzoeksbronnen	61
3.2. Methodologie	65
3.2.1 Inhoudsanalyse: een beknopte theoretische benadering	65
3.2.1.1 Wat is inhoudsanalyse?	65
3.2.1.2 Varianten	66
3.2.1.3 Gebruikte technieken	68
3.2.2 Inhoudsanalyse toegepast op beleidsdocumenten	70
3.3. Besluit	74
DEEL II. HET BEJAARDENBELEID IN DE PERIODE 1970 - 1980: HET NATIONALE NIVEAU (BELGIE)	75
HOOFDSTUK 4. NORMATIEVE DOELSTELLINGEN VAN HET BELEID	77
4.1. Een terugblik op de regeerformaties	77
4.2. Doelstellingen op grond van de regeringsverklaringen	82
4.2.1 Een semantische analyse	82
4.2.2 Een kwantitatieve inhoudsanalyse van de regerings- verklaringen	83
4.2.2.1 Een frequentieanalyse	84
4.2.2.2 De invalshoek van de vermelding	85
4.2.3 Een tekstanalyse van de regeringsverklaringen	87
4.2.4 Besluit	95
4.3. Doelstellingen op grond van partijpolitieke programma's	96
4.3.1 De congresresoluties van de Christelijke Volkspartij	97
4.3.2 De congresresoluties van de (Belgische) Socialistische Partij	103
4.3.3 De congresresoluties van de Liberale Partij	107
4.3.4 Besluit	113

HOOFDSTUK 5. DE BEJAARDENVOORZIENINGEN: HET WETGEVEND KADER	115
5.1. Overzicht van de voorzieningen	115
5.1.1 De intramurale voorzieningen	115
5.1.1.1 De rusthuizen en de rust- en verzorgings- tehuizen	116
5.1.1.2 Andere intramurale instellingen	121
5.1.2 De extramurale voorzieningen	123
5.1.2.1 De diensten voor gezins- en bejaardenhulp	124
5.1.2.2 De poetsdiensten	128
5.1.2.3 De diensten voor maaltijdbedeling	129
5.1.2.4 De thuisverpleging	131
5.1.3 De dienstencentra als tussenvoorzieningen	132
5.1.4 Besluit	134
5.2. Doorlichting van de voorzieningen volgens de criteria van Gilbert et al.	135
5.2.1 De rechthebbenden	135
5.2.2 Aard van de diensten	136
5.2.3 De organisatie	137
5.2.4 De financiering	138
5.2.5 De functie of plaats van de voorziening in het geheel	139
5.2.6 Besluit	141
HOOFDSTUK 6. DE UITGAVEN VOOR DE BEJAARDEN- ZORG IN BELGIE	143
6.1. Aard en omvang van de uitgaven	143
6.1.1 Het cijfermateriaal	146
6.1.2 Enkele tendensen	149
6.2. Besluit	151
HOOFDSTUK 7. SYNTHESE: DE INTENTIES VERSUS HET GEREALISEERDE BELEID	153
7.1. Toetsing van de wetgeving aan de normatieve doelstellingen	153
7.2. Toetsing van de overheidsuitgaven aan de normatieve doelstellingen	159
7.3. Besluit	161

DEEL III. HET OUDERENBELEID IN DE PERIODE 1981 - 1999: VLAANDEREN	165
HOOFDSTUK 8. NORMATIEVE DOELSTELLINGEN VAN HET BELEID	167
8.1. Een terugblik op de regeerformaties	167
8.2. Doelstellingen op grond van de regeringsverklaringen	170
8.2.1 Een semantische analyse	171
8.2.2 Een kwantitatieve inhoudsanalyse van de regeringsverklaringen	172
8.2.2.1 Een frequentieanalyse	173
8.2.2.2 De invalshoek van de vermelding	174
8.2.3 Een tekstanalyse van de regeringsverklaringen	177
8.2.4 Besluit	185
8.3. Doelstellingen op grond van partijpolitieke programma's	187
8.3.1 De congresresoluties van de Christelijke Volkspartij	187
8.3.2 De congresresoluties van de Socialistische Partij	191
8.3.3 De congresresoluties van de Liberale Partij	197
8.3.4 Besluit	200
HOOFDSTUK 9. DE OUDERENVOORZIENINGEN: HET WETGEVEND KADER	203
9.1. Overzicht van de voorzieningen	204
9.1.1 De intramurale voorzieningen	205
9.1.1.1 De rusthuizen en de rust- en verzorgings- tehuizen: erkenning, programmatie en subsiëring	205
9.1.1.2 De tegemoetkoming voor de verzorging van zwaar zorgbehoevenden in rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen	211
9.1.2 De extramurale voorzieningen	213
9.1.2.1 De diensten voor gezins- en bejaardenhulp	213
9.1.2.2 De poetsdiensten en klusjesdiensten	219
9.1.2.3 De diensten voor maaltijdbedeling	220
9.1.2.4 Personenalarm	220
9.1.2.5 Samenwerkingsverbanden in de thuisverzorging	221
9.1.3 De tussenvoorzieningen	225
9.1.3.1 Specifieke woonvormen voor bejaarden	225
9.1.3.2 De dienstencentra	229

9.1.3.3 De dagverzorgingscentra en de centra voor kortverblijf	233
9.1.3.4 Alternatieve opvang- en woonvormen: gezinsopvang, oppas	237
9.1.4 Besluit	238
9.2. Doorlichting van de voorzieningen volgens de criteria van Gilbert et al.	239
9.2.1 De rechthebbenden	239
9.2.2 Aard van de diensten	242
9.2.3 De organisatie	246
9.2.4 De financiering	247
9.2.5 De functie of plaats van de voorziening in het geheel	248
9.2.6 Besluit	250
HOOFDSTUK 10. DE UITGAVEN VOOR DE OUDERENZORG IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP	253
10.1. Aard en omvang van de uitgaven	253
10.1.1 Lopende uitgaven voor bejaardenzorg	255
10.1.2 De subsidies voor gezins- en bejaardenhulp	257
10.1.3 De toelagen in het kader van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn	259
10.1.4 Investeringsuitgaven	260
10.1.5 Besluit	264
10.2. Een bijkomende uitgavenstroom	265
10.2.1 De forfaits in de rusthuizen/rust- en verzorgings- tehuizen en in de thuiszorg: de Belgische context	265
10.2.2 De forfaits geprojecteerd op het niveau van het Vlaamse Gewest	268
10.2.3 Besluit	271
10.3. Algemeen besluit	272
HOOFDSTUK 11. SYNTHESE: DE INTENTIES VERSUS HET GEREALISEERDE BELEID	275
11.1. Toetsing van de wetgeving aan de normatieve doelstellingen	275
11.1.1 Eerste mijlpaal: het bejaardendecreet van maart 1985	275
11.1.1.1 Betrachtingen en verwezenlijkingen	275
11.1.1.2 Besluit	282
11.1.2 Tweede mijlpaal: het decreet op de thuiszorg van juli 1998	283

11.1.2.1 Pluspunten en minpunten	283
11.1.2.2 Besluit	287
11.1.3 De zorgverzekering	288
11.1.3.1 Kosten en baten	288
11.1.3.2 Besluit	292
11.2. Toetsing van de overheidsuitgaven aan de normatieve doelstellingen	293
11.2.1 Ontwikkelingen	293
11.2.2 Besluit	296
11.3. Algemeen besluit	296

DEEL IV. OUDERENBELEID: EEN SAMENSPEL VAN VERSCHILLENDE ACTOREN **299**

HOOFDSTUK 12. DE MEERLEDIGE STRUCTUUR VAN HET OUDERENBELEID EN DE IMPACT VAN VERSCHILLENDE ACTOREN	301
12.1. De overheid als actor	301
12.1.1 De overheid als subsidiërende en regulerende instantie	302
12.1.2 De overheid als producent	305
12.1.3 De overheid als coördinator-afstemmer	307
12.1.4 Besluit	307
12.2. Het middenveld als actor	309
12.2.1 De organisaties voor de thuiszorg en de residentiële zorg	309
12.2.2 De bejaardenorganisaties	314
12.2.3 Besluit	318
12.3. De markt als actor	318
12.3.1 Naar meer markt?	319
12.3.2 Besluit	321
12.4. De ouderen en hun gezinnen als actor	321
12.4.1 De oudere (en zijn gezin) als cliënt, als coproducent en als opdrachtgever	322
12.4.2 De (gewijzigde) relatie tussen de oudere (zijn gezin) en de overheid	324
12.4.3 Besluit	326
12.5. Algemeen besluit	327

ALGEMENE BESLUITEN	331
1. Drie krachtlijnen	332
2. De beleidsinhoud getoetst aan de dimensies van Gilbert et al.	340
3. (Dis)congruentie tussen normatieve doelstellingen en het feitelijk beleid	345
4. Een verklaringsmodel voor gemaakte keuzes	348
5. Beleid: een pluralistisch arrangement?	356
EPILOOG: ONTWIKKELINGEN IN HET OUDEREN- BELEID TUSSEN 2000 EN 2004	359
BIBLIOGRAFIE	365
BIJLAGEN	387
SAMENVATTING	
RESUME	
SUMMARY	
DOCTORATEN IN DE SOCIALE WETENSCHAPPEN	